

ענת יהלום

כתובת: ג'ו עמר 6/17 כפר סבא 4410000

טלפון : 052-6003396

דוא"ל: yahalomr@zahav.net.il

שם בן זוג: רפי רימשון

טלפון :

ענת יהלום - כוכב פרטי בשמיים

"פציעה בקרב היא דבר מאוד מורכב, ולנשים היא מורכבת פי כמה וכמה." כך אמרה נחרצות ענת יהלום, החיילת היחידה שנפצעה קשה במלחמת יום הכיפורים: "הפציעה גררה אצלי טראומה והשאירה רסיסים במקומות שונים בגופי. פציעות קשות בקרב ניכרות גם בחיידקים אלימים, שנשארים בגוף, ונוסף על כל אלה נאלצתי להתמודד עם קשיים שיש רק לנשים, כמו היריון, לידה, שינויים הורמונליים וחורבן אסתטי של הגוף הנשי." כשנדמה לרגע שסיפורה יהיה קשה, הוסיפה באופטימיות: "ובכל זאת הצלחתי להתמודד עם הפציעה ועם תוצאותיה ואפילו לנצח את התסריט שנכתב עבורי מלכתחילה." ענת קוראת לזה: "לקום אל החיים".

יכולתה להתמודד עם הפציעה הקשה התחילה בקבוצת כינרת בעמק הירדן, המקום שבו נולדה וגדלה. "אבי, יוסף יהלום, יליד גרמניה עלה לארץ כנער והתחנך במוסד החקלאי 'בן שמן'. עם סיום לימודיו הצטרף לפלמ"ח, לצה"ל ובהמשך גויס ל'מוסד'. כל חייו היה חבר קיבוץ ואיש מערכת הביטחון. אבי, יוסף'ה כפי שקראו לו הכול, נפטר לפני שנים מספר ונח מנוחת עולמים בבית העלמין ליד הכינרת. אמי עלתה לארץ מפולין כתינוקת יתומה. היא התחנכה במוסדות ליתומים והגיעה לעמק הירדן כמורה לתנ"ך לילדי העמק. היום היא בת 90 וחיה בכינרת. שני הוריי הם אנשים מאוד מוכשרים, אינטליגנטים, אנשי ספר ואנשי עבודה." ענת דיברה על הוריה באהבה ובגאווה.

ענת נולדה ב-1954 ומשנות ילדותה בשנות השישים בעמק הירדן, זכרה את כינרת ואת שאר היישובים שהפגישו אותם ללא הרף כוחות סוריה, היושבים ברמת הגולן, והירדנים היושבים מעבר לנהר הירדן. "יום אחד הגיע לקיבוץ איסר הראל, ראש 'המוסד' וביקש לגייס את אבי לארגון. אבי יצא תחת זהות גרמנית לשליחות במרוקו כדי לרכז את המסגרת לשליחי העלייה הבלתי לגלית של יהודי מרוקו." אַימה וארבע

בנותיה נשארו לבדן בעמק המופגז. לאחר שנתיים התאחדה המשפחה משהצטרפו האם, ענת ואחיותיה לשליחות האב. "גרנו בפריז ואבא היה מגיע דרך גרמניה להיות איתנו. סוף סוף הייתה לנו הזדמנות לחיות כמשפחה." נזכרה ענת בשינוי שחל לפתע בחייה כשהייתה בת 11: "אלה היו שנתיים מתקוות מדבש. למדתי את השפה. התעריתי בקרב הילדים של אנשי 'המוסד', והם חבריי עד היום. פריז הייתה בשבילי גן עדן עלי אדמות."

כשפרצה בארץ מלחמת ששת הימים, חזרה כל המשפחה לעמק הירדן, שהיה שונה מאוד ממה שעזבו לפני שנתיים. ברמת הגולן ישבו כעת כוחות ישראל, ולא סוריה, וההפגזות פסקו. עם חזרתה לארץ התפזרה המשפחה: אביה נקרא לתפקיד ביטחוני בקריה בתל אביב, ואמה למדה באוניברסיטת תל אביב. בניגוד לשקט השליו בעמק, חוותה ענת משבר עם חזרתה לקיבוץ: "לא היה לי חשק וסבלנות ללימודים, ולא השתלבתי בכיתה ובחברה. אף שהייתי תלמידה פרועה וחסרת רסן, סגרתי מעגל שנים מאוחר יותר כשחזרתי להיות מורה ומחנכת באותו בית ספר."

בטרם מלאו לה שמונה עשרה התגייסה לצבא: "סיימתי את הטירונות ואת קורס המפקדות בהצטיינות. כששאלו אותי איפה ארצה לשרת, עניתי: 'בסיני'. קצינת הח"ן הראשית התפלאה מהבחירה ושאלה אותי: 'את יודעת כמה שעות נוסעים מכינרת לסיני?' לשאלתה עניתי שאני יודעת, ובכל זאת אני רוצה לשרת בסיני." ענת הגיעה לסיני לשרת בגדוד 184 של חטיבת שריון 14, שישב על קו המים של תעלת סואץ בגזרה המרכזית. "קיבלתי תחת פיקודי שמונה חיילות. מפקד הגדוד מינה אותי גם למנהלת הלשכה של המג"ד (מפקד הגדוד) ושל סגנו - הסמג"ד." ענת התחילה תקופה של שירות צבאי בתנאים קשים של חום, סופות חול ומרחק רב מהקיבוץ. "הדרך 'לארץ' ולכינרת הייתה כה ארוכה שכמעט שלא יצאתי הביתה. הפכתי להיות חלק ממשפחת הגדוד, מפקדיו וחייליו."

עם תחילת הכוננות לפני כניסת יום הכיפורים ב-1973 קיבלה ענת פקודה לפנות את החיילות שתחת פיקודה לאחור. לה, כמנהלת לשכת המפקדים, אושר להישאר עם חיילי הגדוד על שפת התעלה ועם מפקדי הגדוד. בשעה שתיים בצהריים פרצה מלחמת יום הכיפורים כשחצה מטס מצרי את התעלה והפציץ את כל הגזרה, לרבות

את לשכת המפקד: "הספקתי לפתוח את הדלת של הלשכה ולראות את המטוסים מפציצים. נשכבתי על הרצפה, וידיי על ראשי. הלשכה טווחה, ופגיעה ישירה נפלה על ראשי. למזלי, במבנה נשאר אחרי הפגיעה פתח קטן, שאפשר לי לזעוק לעזרה." ענת תיארה את התופת של תחילת המלחמה: "חילצו אותי והעלו אותי על נגמ"ש (נושא גייסות משוריין) פינוי. המצרים לא הפסיקו להפציץ אפילו לשנייה אחת. המטוסים ירדו והפציצו כמו בסרט כשאני השחקנית הראשית, ובפועל זה לא סרט. המדבר כולו רעד." היא מספרת על המחשבות שעברו בראשה באותם רגעים קשים: "מיד כשהעלו אותי על הנגמ"ש, ראיתי שרגלי מנותקת מהגוף, ואני מדממת בצורה מסיבית. הביאו אותי למרפאת הגדוד, ושם שם לי רופא הגדוד חוסם עורקים והעלה אותי על מסוק חילוץ כדי להטיס אותי לבית החולים ברפידים." ענת החיילת הצעירה כמעט שאיבדה את חייה: "בבית החולים ברפידים עברתי טיפול חירום של החייה, וברגע שיכלו העלו אותי על מסוק של יחידת חילוץ של חיל האוויר." שנים אחרי כן פגשה ענת את הרופא שחילץ אותה, והוא סיפר: "שקיבל אותי גוססת למוות, אבל לא הפסקתי להתחנן שלא יוותר עליי." אמרתי לו: "אני רוצה לחיות."

הפינוי הסתיים כשהגיעה בשעות הערב לבית החולים "תל השומר". "פרפרתי בין החיים למוות. הכניסו אותי לחדר ניתוח וחיברו את הרגל כשבמקום עצמות הכניסו לתוכה תותבת פנימית, וחיברו אותי למכשיר הנשמה ולצינורות רבים."

אביה של ענת, שהיה במרכז העניינים במשרד הביטחון בקריה, היה מודע היטב למצבו הקשה של הגדוד שבו שירתה: "אבי חיפש אותי וכששמע שנפצעתי, בא לבית החולים ודרש להיכנס לחדר הניתוח ולראות אותי." לאחר שבועיים שבהם היה ספק שתשרוד, התעוררה לכאבי תופת. היא שכבה על הגב בלי יכולת לזוז ולרדת מהמיטה. "הייתי מכורה למורפיום, שנזל לתוכי כמו מברז, כדי לשכך מעט את הכאבים. כשחזרתי להכרה, הבנתי את מצבי החדש והנורא. מפקדיי וחבריי הלוחמים מהגדוד נהרגו או נפצעו או הלכו לשבי. זו הייתה מציאות כואבת מאוד עבור נערה צעירה." מזיכרונותיה מאותה שנה קשה ודואבת בבית החולים, נזכרה גם בנקודת אור: "מצד אחד, אלה היו ימי תופת, ומצד אחר, זו הייתה הזדמנות לאמי לטפל בי, כפי שלא טיפלה בי כשגדלנו בקיבוץ בבית הילדים. נוצר אפוא בינינו קשר חדש של תלות ואהבה."

ענת נותחה עשרות ניתוחים כדי לשקם את רגליה. הרופאים והמטפלים סביבה התקשו להאמין שתוכל לצאת מהמצב הקשה, והקפידו להסביר לה שלא תוכל עוד לעמוד על רגליה וללכת. למרות זאת, הראתה ענת כוחות שלא ידעה שהיו בה: "מסביבי אמרו כל הזמן שמצבי הגופני והנפשי נורא, ושאיני מבינה כלל מה עובר עליי. אבל אני אמרתי לעצמי שאצא מהכול. כוחותיה נבעו מטיפשות של גיל שמונה עשרה ומחוסן פנימי של "ילדת מקלטים". "גדלתי על שירים כמו השיר: 'הננו חומה ובפינו אחת היא הסיסמה: מאום לא יפחידנו', וזה נכנס בי." חייכה כשהיא מזמזמת את השיר.

בעת השיקום, רפי, בן הקיבוץ, הפתיע אותה: "הבחור שהיו לי איתו קשרי אהבה עוד מלפני המלחמה אמר לי: 'קיבלנו את החיים במתנה, אז נעשה בהם משהו טוב. בואי נתחתן'." רפי שירת במילואים ביחידת "דוב לבן" (יחידת קומנדו סודית שפעלה במלחמת יום הכיפורים). "במהלך המלחמה חלף לידו המוות חמש פעמים, אבל לא פגע בו. החלטנו להתחתן בתוך כל הבלגן." ענת ניסתה להסביר גם לעצמה את סערת הרגשות וההחלטות שעברו עליה באותה שעה: אישה צעירה בת שמונה עשרה שחייה השתנו ביום הכיפורים, שנה קודם לכן. הרופאים פנו לרפי: "הם בקשו ממנו שישכנע אותי לקטוע את רגלי השנייה שאם לא כן - אשאר לנצח בבית החולים." מצבה הקשה של הרגל הטריד את הרופאים שחששו למצב של זיהום ופגיעה רב מערכתית בגופה הדואב של ענת. רפי התנגד להחליט החלטה כה קשה בשמה: "בשלב הזה הבנתי שאם איני עפה מבית החולים, ימשיכו לנתח אותי עד אינסוף. יצאנו אפוא הביתה להשתקם בבית, בקיבוץ." שנה אחרי החתונה, כשהיא על כיסא גלגלים ועל אף מצבה הגופני, נולד לענת ולרפי בנם הבכור, גיורא, שנקרא על שמו של גיורא צור, בן קבוצת כינרת שנפל במלחמת יום הכיפורים. נציג משרד הביטחון שבא לבקרה הציע לה ללכת ללמוד. "הלכתי ללמוד תולדות האומנות וחינוך בסמינר 'אורנים' (לימים 'המכללה האקדמית לחינוך'), ובסוף שנת הלימודים הראשונה נולד בנו השני, רועי. עם שני תינוקות בבית חשבתי להפסיק את לימודי לפרק זמן, אבל רפי לחץ שאמשיך ואסיים אותם אף ששירת ימים רבים במילואים, והוריי היו בשליחות ביטחונית בחוץ לארץ." בתום הלימודים נולד הבן השלישי למשפחה, נמרוד. "יש לי שלושה בנים, בעל, כיסא גלגלים ו-120 קילוגרם. .. ומה עכשיו?" שאלה בהומור

והשיבה: "החלטתי להפחית את משקלי, ובתוך שנה אחת בלבד פחת ב-45 קילוגרם. אמרתי לעצמי שאם הגשמי את החלום לרזות, אני רוצה להגשים חלום נוסף, והוא לחזור ולעמוד על רגליי."

הרופאים טענו לפניה שמצב רגליה אינו מאפשר לעמוד, וודאי שלא ללכת בהן אך ענת לא ויתרה: "במאמץ רב ניסיתי לקום, והתוצאה הייתה שנשברה התותבת שבתוך רגליי." רוח הקרב שלה לא נשברה למרות הניתוח הנוסף שתנחתח כדי לתקן את התותבת. "ישבתי כבר עשור על כיסא גלגלים, וזה לא בא בחשבון שאוסיף עוד לשבת עליו." גם הטענה שאין פתרון למצב, לא התקבלת על דעתה. היא מצאה את הדרך היאך להגשים את החלום ולקום מכיסא הגלגלים: "פניתי לחברתי שעובדת כפיזיותרפיסטית ואמרתי לה שלא תזוז ממני עד שאעמוד על רגליי. התחלתי ללכת בהתחלה בעזרת קביים, אחר כך במקל ולבסוף בלי עזרה. בהתחלה הלכתי והחזקתי בקירות, רפי החזיק אותי, ואט-אט התחזקתי עד שהצלחתי ללכת לבדי בלי כל עזרה." החיוך שעל פניה מבטא את האושר בהגשמת החלום לשוב וללכת ברגליה.

אחת הנשים שליוותה אותה במהלך השנים היא דליה שץ: "את דליה פגשתי פעמים רבות בצומתי האשפוז והשיקום ב'תל השומר'. החיוניות המהולה בחן נשי ובהקשבתה הבאה מתוך הלב כבשו את ליבי. תופעת דליה, אִם הפצועים, ייחודית למדינת ישראל." קבעה ענת כבעלת ידע והיכרות אישית בנושא של שיקום ותמיכה בנכים ברחבי העולם.

מלבד התרגילים שתרגלה ענת בטיפולי הפיזיותרפיה, היא מצאה מקור נוסף לחיזוק הגוף הפצוע: "תוך כדי שחייה באמצעות החלק העליון של הגוף, הגעתי להבנה: דבר ראשון, הספורט מפחית מאוד את כְּאֵבֵי הָרְפָאִים (phantom pain) - תחושת כאב הנתפסת בחלק החסר של איבר קטוע." הכאב נגרם מהפרעות בגִּדָם, ובעיקר משינויים במערכת העצבים בכל רמותיה בעקבות הקטיעה. הטיפול בכאב רפאים כולל בעיקר תרופות משככות כאב כולל מורפיום. "הדבר השני הוא שהספורט מחזק מאוד את גופי ומרומם את רוחי יש שאומרים שלא יכול להיות שיש כאבי רפאים שנים כה רבות אחרי הפציעה. אבל גופי חווה גלי כאב בימים, ובעיקר בלילות. ייתכן שזה נכון, ואולי רק תסמונת הכאב שמלווה קשורה לגוף ונפש, אבל בפועל אם

איני עוסקת בספורט אני מדרדרת מבחינה פיזית ורגשית. הספורט הפך להיות מקום של נחמה, נועם והנאה. "ענת מסבירה את חשיבות הספורט בחייה.

בסוף שנות השמונים של המאה העשרים יצאה ענת עם משפחתה כשליחת עלייה מטעם "הסוכנות היהודית" לדרום אפריקה. עם סיום השליחות שם עברה לגור ברעננה: "כשעזבתי את כינרת ועברתי לרעננה, הקמתי עם חבריי את 'עמותת אתגרים' לרווחת קהילת הילדים הנכים ברחבי הארץ. לראשונה נחשפתי לאופני יד, שהם בעצם כיסא גלגלים משודרג שהמנוע שלו הם הידיים, הלב, הריאות וכוח הרצון. התחלתי להתאמן עליהם ונפתח לפניי העולם." ענת פשטה את ידיה לצדדים, והעולם אכן נפרס לפניה: "הרגשתי שהמרתי את כאביי בבילוי של רכיבה." ההכנות לאימוני הרכיבה כרוכות במאמץ רב, אבל ענת לא ויתרה והתאמנה כשמונה עשרה שעות בשבוע. "כדי להגיע לאימון בשש בבוקר באצטדיון האולימפי, הייתי צריכה לקום בארבע וחצי לפנות בוקר לטיפולים, שהם שגרה הכרחית עבורי. כשהסתיים האימון הייתי צריכה להתקלח במקלחת סטרילית, ולשם כך הבאתי איתי תחבושות ומגבות סטריליות."

ענת הצטרפה לנבחרת הרוכבים של נכי צה"ל ויצאה איתם לרכוב ברחבי העולם: "אני, אישה אחת וקבוצת גברים, נסעתי למרתון בניו-יורק. הרכיבה אפשרה לי להתקרב לכוכב בשמיים הכי קרוב שיכולתי בתוספת לתחושה אדירה של ניצחון." ענת מחייכת. "מרתון הוא אנלוגיה לחיי. רצי מרתון או רוכבים כמוני צריכים לחלק את הקושי האדיר לקשיים קטנים, והמטרה היא לעבור ולהשלים כל חלק. אני מחלקת את חיי בשגרה לחלקים קטנים. כשאני קמה יש חלק של כחצי שעה לטפל ברגליים. אחר כך אני עוברת לשלב המקלחת שגם הוא מדוד בד"קנות. הכנותיי עד שאני מגיעה למצב שבו אני יושבת על האופניים חשובות לא פחות מהמרוץ עצמו." ענת מסבירה כמי שחוותה את התהליך שנים הרבה.

המדליות והגביעים מתחרויות בארץ וברחבי העולם הם עבורה הוכחה חותכת להצלחה שהספורט הביא לחייה: "ההישג החשוב ביותר עבורי הוא לאו דווקא העמידה על הפודיום וקבלת המדליה, אלא העובדה שלא רואים את המוגבלות שלי. תמיכת המדינה בשיקומי, כוח הרצון וההתמדה הביאו אותי לידי סיום המרוץ, וזה האושר הגדול עבורי."

עמותת "אתגרים" שהקימה ענת עם עוד חמישה נכי צה"ל מאפשרת לה לתרום לחברה: "העמותה נתנה לי את הפרופורציות ואת האפשרות לעזור לאחרים. ברגע שהתחלתי לעזור לאחרים, הבנתי שאם אני יכולה לעזור לנכים אחרים, מצבי טוב. תפקידי בעמותה היה לגייס כספים כי אני דוברת אנגלית טובה, ואני יודעת להתרים ולבקש כספים שאינם בשבילי." בזכות התרומות שגייסה בארה"ב קנתה העמותה שתי סירות מפרש מונגשות לילדים נכים והנגישה את רצועת החוף כך שהילדים יוכלו להיכנס בכיסא הגלגלים עד המים. "עמותת 'אתגרים' חשובה לי מאוד. זו הייתה הזדמנות של נכי צה"ל לפעול למען נכים אזרחים וקצת לצמצם את הפער שיש בין נכי הביטוח הלאומי לנכי צה"ל. אני גם שמחה במיוחד שקיבלנו עלינו לטפל בילדים נכים באמצעות הספורט, לשלב אותם ואת משפחותיהם בקהילה."

ענת המשיכה לחלום ולחפש להגשים אתגר חדש בחייה. "כילדה רקדתי ואחרי הפציעה ידעתי כל הזמן שמחכה לי החלום לחזור לרקוד." היא שמעת שאוהד נְהָרִין, רקדן וכוריאוגרף מוערך וידוע בעולם, פתח כיתת מחול במרכז "סוֹזֶן דָּלָל" בתל אביב לאנשים בעלי מוגבלות פיזיות. "לא חשבתי פעמיים והתייצבתי למבחן במה (אודישן) שבסיומו הזמין אותי אוהד לרקוד אצלו 'כמו שאני יכולה'." שנה רקדתי ובכיתי מאושר. הרגשתי שאני מתקרבת לחלום שלי ומחזירה את עצמי לעצמי." היא אומרת בעיניים בוהקות.

לאחר שנה עזבה את קבוצת המחול של אוהד נְהָרִין אבל לא את הריקוד עצמו. "בשנים האחרונות אני רוקדת ריקוד טיפולי שמאוד קשה לי פיזית לרקוד, אבל אני מאושרת בסוף כל שיעור."

ענת שחוותה על בשרה את הקושי הנוסף כנכה שהיא אישה, ייחודה מזמנה וממרצה לנכות אחרות: "חשוב שמי שיעודד אנשים ויתמוך בהם, הוא מי שעבר את המסלול לפנייהם. אני מלווה את השיקום של נכות לא רק נכות צה"ל. מה שעשו עבורי נשים נכות לפניי, עשיתי למען נשים נכות אחריי. בארגון נכי צה"ל יש חמש רוכבות על אופניים שהגיעו לרכיבה בזכותי. לנשים שאמרו שאין להן יד או רגל, ולכן אין סיכוי שיצליחו לרכוב, הציעה: "קומי בבוקר ונרכב ביחד, נדבר, נשיר. הן התחילו לאט, ועכשיו הן רוכבות מאוד יפה ביחד ומתמידות."

בד בבד לספורט ענת מרצה ומספרת את סיפורה לקהילות שונות בארץ ובעולם: "אני מספרת איך אישה נכה ממלחמה מחליטה למרות הכול 'לקום אל החיים', כך אני קוראת לסיפורי." החזרה לחיים הזכירה לה את אביה שהיה לה אור גדול בימים קשים: "אם אבי רואה אותי מלמעלה, הוא קרוב לוודאי מאוד גאה בי. אני חולמת שהוא יודע שאני מדברת בשבחה של המדינה, הקיבוץ ומשרד הביטחון."

במהלך השנים עברה טיפולים רפואיים רבים "כי נכות", לדבריה, "לא מסתיימת לעולם." למרות הקושי היא מוסיפה ואומרת: "החלטתי ששום אדם לא יעצב את חיי יותר טוב ממה שאני יכולה לעצב אותם בעצמי. חיי הם סיפור שאין בו אשמים. בשיקומי היו שותפים רבים, ואני חבה לכולם תודה. היו גם תקלות וכישלונות. יש מה לתקן ואנחנו, הדור שלנו מופקד על התיקון הזה." במבט מהורהר היא אומרת: "כל אחד מאיתנו יכול לעשות משהו למען מישהו. מניסיוני אני יודעת שבנתינה כזו שני הצדדים מרוויחים הנותן והמקבל כאחד."

כמי שגדלה בבית שבו אביה שירת ב"מוסד" והמעייט לדבר על מעשיו, התלבטה ענת: "תמיד יש לי הדילמה אם להיחשף או לשמור על הפרטיות, אבל בנושא של שיקום אין לזה מקום. אלו מותרות שאיני יכולה לאפשר לעצמי. העזרה ממני שחוזה על בשרו פציעה ושיקום ומדבר על הדברים בגוף ראשון, לא הייתה דומה למה שאמרו רופאים ומטפלים כאלה ואחרים. זה שמישהו בא ואמר לי: "אני אהיה הכוכב שלך בשמיים. כשתרימי עיניים תראי אותי מנצנץ אלייך." זוהי שפה שרק מי שעבר את התופת הזה, יודע לדבר בה. עברתי מסלול ארוך מאוד ומורכב שייחודו הוא נכות נשית, ואם אני יכולה באמצעות סיפורי לעזור למישהי אחרת, אני תמיד עומדת לימינה."